

"עמוד על שלך" אבל רק עבור חלק: הסטנדרט הכפול של ארה"ב בנוגע להגנה עצמית והמאבק הפלסטיני

אם מישהו פורץ לביתך, האם יש לך זכות להגן על עצמך?

בארצות הברית, התשובה חד-משמעית: כן. בעשרות מדינות, חוקי "עמוד על שלך" מאפשרים לאנשים להשתמש בכוח קטלני כדי להגן על רכושם וחייהם – אפילו במקומות ציבוריים, ואפילו כאשר נסיגה היא אפשרות. אך כאשר פלסטינים, שאדמתם נכבשה ובתיהם נהרסו במשך למעלה משבעה עשורים, מנסים להתנגד לאלימות המתמשכת הזו, לא רק שהם נשללים מאותה התחשבות מוסרית – הם מותגים כטרוריסטים. הסתירה הזו נמצאת בלב אחת הצביעויות הבולטות ביותר בפוליטיקה הבינלאומית המודרנית.

הקשר היסטורי: שורשי הסכסוך הקולוניאליים

העוול לא החל ב-1967, 2000 או 2023. בסוף המאה ה-19, על רקע עליית הלאומיות האירופית והאנטישמיות, צמחה **התנועה הציונית** במטרה ליצור מולדת יהודית. ב-1897, **הקונגרס הציוני הראשון** הכריז רשמית על כוונתו להקים מולדת זו ב**פלסטין**, שהייתה אז חלק מהאימפריה העות'מאנית. באותה תקופה, פלסטין הייתה בית לאוכלוסייה ערבית ברובה, והעברית שימשה בעיקר כשפה **ליטורגית**, ולא כשפה מדוברת. הנוכחות היהודית הייתה מינימלית, מוגבלת ליישובים חקלאיים קטנים וקהילות מפוזרות.

הכול השתנה עם עליית הפשיזם באירופה. בשנות ה-30 וה-40, כאשר יהודים נמלטו מרדיפות הנאצים, עשרות אלפים היגרו ל**פלסטין תחת המנדט הבריטי**, מה שגרם לשינוי דמוגרפי דרמטי. המתחים התפוצצו. קבוצות צבאיות למחצה יהודיות כמו **"אצ"ל ולח"י"** (קבוצת שטרן) ביצעו מעשים שייחשבו כיום כ**טרור**: הפצצות בשווקים ערביים, התנקשויות בפקידים בריטיים והתקפות כמו הפצצת **מלון המלך דוד** ב-1946, שגרמה למותם של 91 בני אדם. הם אף התנקשו ב**לורד מוין**, שר המדינה הבריטי בקהיר, והפציצו את **שגרירות בריטניה ברומא**.

קמפינים אלימים אלה הפכו את השלטון הבריטי לבלתי נסבל. ב-1947, בריטניה העבירה את המנדט ל**לאומות המאוחדות שהוקמו לאחרונה**, שהציעו תוכנית חלוקה. למרות שהיוו רק **30% מהאוכלוסייה** והחזיקו ב**רק 7% מהאדמה**, האוכלוסייה היהודית קיבלה **56% מפלסטין**. מיליציות ציוניות, שלא היו מרוצות מכך, פתחו בקמפיין אלים לגירוש כמה שיותר פלסטינים. התוצאה הייתה ה**נכבה** – או "האסון" – שבמהלכה **יותר מ-750,000 פלסטינים גורשו ויותר מ-500 כפרים נהרסו** כדי ליצור את מדינת ישראל החדשה.

המשפט הבינלאומי והזכות להתנגד לכיבוש

על פי המשפט הבינלאומי, הנוכחות הישראלית בגדה המערבית, במזרח ירושלים ובעבר בעזה נחשבת ל**כיבוש צבאי** – מעמד משפטי עם חובות ספציפיים. **אמנת ז'נבה הרביעית ותקנות האג** אוסרות במפורש:

- רכישה קבועה של אדמות כבושות,
- העברת אוכלוסיית הכובש לשטח הכבוש (כלומר, התנחלויות),
- וניצול משאבים טבעיים לטובת הכובש.

בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) אישר זאת ב-2004, וקבע כי החומה הישראלית וההתנחלויות אינן חוקיות וכי ישראל מפרה את התחייבויותיה הבינלאומיות. **הכוח הכובש** מחויב להגן על **האוכלוסייה האזרחית**, ולא לכפות עליה חוק צבאי, הריסת בתים, עוצר ומגבלות תנועה בסגנון אפרטהייד.

יתר על כן, המשפט הבינלאומי מכיר בזכותם של עמים תחת **שליטה קולוניאלית וכיבוש זר להתנגד**, כולל באמצעות מאבק מזוין. **החלטות 3246 (1974) ו-37/43 (1982)** של העצרת הכללית של האו"ם מאשרות:

„הלגיטימיות של מאבק העמים לעצמאות, שלמות טריטוריאלית ושחרור משליטה קולוניאלית וזרה בכל האמצעים הזמינים, כולל מאבק מזוין.“

זה לא צ'ק פתוח לאלימות – ההתנגדות עדיין חייבת לעמוד בדיני המלחמה הבינלאומיים – אך זה מאשר כי **הזכות להתנגד לכיבוש היא חוקית**. עם זאת, פלסטינים הממשיים זכות זו כמעט תמיד מותגים כ**טרוריסטים**, בעוד הכוח הכובש מקבל סיוע צבאי וחסות דיפלומטית.

הנכבה המתמשכת: טיהור אתני באמצעים אחרים

בעוד שהנכבה זכורה לעיתים כאירוע חד-פעמי ב-1948, היא למעשה **תהליך מתמשך**. כיום, למעלה מ-7 **מיליון פלסטינים** נשארים **פליטים או עקורים פנימיים**, ונשללת מהם זכותם המוכרת בינלאומית ל**שיבה**, כפי שאושרה ב**החלטת האו"ם 194**. ישראל ממשיכה לכפות סירוב זה, גם כאשר היא מעניקה אזרחות אוטומטית ליהודים מכל רחבי העולם תחת **חוק השיבה שלה** – ללא קשר לשאלה האם הם או אבותיהם חיו אי פעם בפלסטין.

בגדה **המערבית הכבושה**, תהליך העקירה הוא פעיל ומתגבר. מתנחלים ישראלים חמושים מבצעים באופן קבוע **התקפות בסגנון פוגרום** על כפרים פלסטיניים, הורסים יבולים, חוסמים כבישים, שורפים בתים ותוקפים משפחות – לעיתים תחת הגנה או אדישות של הצבא הישראלי. התקפות אלה אינן מעשים מבודדים או סוררים; הן חלק מאסטרטגיה רחבה יותר הנתמכת על ידי המדינה של **טיהור אתני הדרגתי** שמטרתו למחוק את הנוכחות הפלסטינית מהאדמה.

בשנת **2024**, **בית הדין הבינלאומי לצדק** פרסם חוות דעת היסטורית שהכריזה כי:

- כל ההתנחלויות הישראליות בגדה המערבית אינן חוקיות,
- ישראל חייבת **לפנות ולפרק** אותם,
- וחייבת **לפצות את הפלסטינים** על רכוש שנחרב ואדמות שנגנבו.

ישראל **התעלמה מפסק הדין הזה** ובמקום זאת האיצה את בניית ההתנחלויות. ארצות הברית – למרות התחייבותה הנטענת למשפט הבינלאומי – המשיכה להציע **תמיכה צבאית ופוליטית ללא תנאי**, תוך הגנה על ישראל מפני השלכות משמעותיות.

הסטנדרט הכפול של ארה"ב בנוגע להגנה עצמית

שום מקום לא מדגים את הצביעות הזו בצורה בולטת יותר מאשר בהשוואה בין המדיניות הפנימית של ארה"ב למדיניות החוץ שלה.

ברחבי ארצות הברית, חוקי **עמוד על שלך** מאפשרים לאזרחים להשתמש בכוח קטלני כדי להגן על עצמם או על רכושם. במדינות רבות, אין **חובת נסיגה**, ובתי המשפט לעיתים קרובות מעדיפים את הנרטיב של הגנה עצמית, גם במקרים מפוקפקים. התרבות האמריקאית חוגגת את העיקרון הזה כבסיסי לחירות – הזכות להגן על הבית, המשפחה והאדמה מפני כל פולש.

אך כאשר פלסטינים מנסים לעשות בדיוק את זה – כאשר הם **עומדים על שלהם** נגד מתנחלים חמושים, כוחות כיבוש, הריסת בתים וגניבת אדמות – הם אינם מוגנים. הם **מושמצים**. הם נקראים טרוריסטים, ממוקדים על ידי מזל"טים, מוטלות עליהם סנקציות, נכלאים ללא משפט ונרצחים.

מה זה אומר על הערכים האמריקאיים כאשר:

- בעל בית בטקסס זוכה לשבחים על הריגת פולש לא חמוש,
- אבל חקלאי פלסטיני שמנסה להגן על מטע הזיתים שלו מפני מתנחלים מותג כמיליטנט ונעצר?

זה לא כשל לוגי; זו תוצאה של **נוחות פוליטית**. ארצות הברית אינה מגנה על זכות ההגנה העצמית באופן אוניברסלי – היא מגנה על זכות זו **כאשר היא מתיישרת עם האינטרסים האסטרטגיים שלה ושוללת אותה כאשר היא מאיימת עליהם**.

המוסר הסלקטיבי הזה מאפשר לישראל לנהל קמפיין של נישול במשך עשורים תוך הצגת עצמה כקורבן – ולפלסטינים להפוך לחסרי מדינה, חסרי קול ומופללים על התנגדותם.

מסקנה: מראה לערכים האמריקאיים

ארצות הברית לא יכולה להמשיך לטעון למעטה של צדק, חוק והגנה עצמית תוך **מימון, חימוש והגנה על משטר אפרטהייד** שמתריס בגלוי נגד המשפט הבינלאומי ומדכא באלימות אוכלוסייה ילידית.

אם **הגנה עצמית** היא זכות, יש להכיר בה כזכות לכל העמים – **לא רק למתנחלים בפלורידה, אלא לרועים בחברון**; לא רק לבעלי בתים בפרברים, אלא לפליטים החיים תחת מצור בעזה.

כל עוד המדיניות החוץ של ארצות הברית לא תתיישר עם העקרונות שהיא טוענת שהיא מקיימת בתוך המדינה, היא תישאר שותפה לעוול שהיא טוענת שהיא מתעבת.

הנכבה נמשכת. וכך גם המאבק לעמוד על שלך.